

„EDINOST“
Izaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob torkih, četrtekih in sobotah. Jutranje izdanje izaja ob 6. uri jutraj, večerje pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za jedrnatost f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece . . . 3.— „ „ „ 4.50 za pol leta . . . 6.— „ „ „ 12.— za vsa leta . . . 12.— Naročilo je plačevati naprej na naročbo brez priložne naročilne se uprava ne ozira. Posamične številke se dobivajo v prodajnicah tobaka v Trstu po 3 nč. izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Oglaš se ravnate po tarifi v politu; za naslove s debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navedeni vrstni. Poslana, osmrtnice in javno zahvale, maši oglaš itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo zročništvu, ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naznaine, reklamacije in oglaš sprejema upravnštvo ulica Molino piccolo št. 3, II. nadst. Naročnine in oglaš je plačevati leco Trst. Odprte reklame oje se prate poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

7 edinstvo je moč.

Na govor Slovana italijanski odgovor.

II.

V prvem članku smo načrtali v velikih potezah pritožbe delegata Kaftana proti odnošajem v arzenalu paljskem in proti odnošajem v Pulju sploh, v kolikor so isti: a) odvisni od uprave vojne mornarice, in b) v kolikor imajo na sebi znak istega nasprotstva do Slovanov, ki se je ohranilo do današnjih dni kakor nedotakljiva tradicija malone povsodi širom države, na vseh onih mestih in oblastih, kjer ima svoje besedo državni vpliv. Kakor je bila in je po velikem delu še danes šiva vera v avstrijski birokraciji, tako so menili doslej tudi odločilni krogi vojne mornarice avstrijske, da v nasprotovanju, in če ne v nasprotovanju, pa vsaj v preziranju stremiljenj in zahtev Slovanov je izražena avstrijska politika par excellence.

Tej tradiciji, tej zgrešeni, tej za državo kvarni in za Slovanse krajno krivični tradiciji veljajo v prvi vrsti politične, narodne in parlamentarne borbe avstrijskih Slovanov. Borbo proti tej tradiciji moramo nadaljevati neumorno in — povsodi. Torej tudi v Pulju. Za dvojno se moramo bojevati tako dolgo, da zmagamo definitivno; zmagati mora spoznanje, da avstrijski Slovan je lojalni podanik in da kakor tak ne more stremiti po odnošajih, ki bi bili kvarni ali nevarni za državo, marveč da bi uresničenje zahtev Slovanov in njih zahtevanje še le prav krepilo državo — in zmagati mora tudi spoznanje, da ustava ne sme biti mrtva črka, ampak mora biti podlaga vsemu javnemu življenju vsega prebivalstva v državi brez razlike narodnosti, spoznanje torej, da določila ustave, določila absolutne ravnopravnosti, veljajo vsem in za vse!

Spoznanje mora zmagati, da Slovani smejo zahtevati, da jih poštevaljo povsodi v državi, na vseh državnih zavodih: ker tako velevaljo zakoni in ker tudi zaslužijo po svojih vrlinah in po svoji važnosti za državo.

To spoznanje mora zmagati tudi v izvestnih krogih — v Pulju! Za zmago tega spoznanja so se jeli oglašati naši zastopniki, posebnost pa dična naša Spintič in Laginja. Ker pa so neodpustni grehi politike na Primorskem privedli do krivičnega, nečuvnega, do vnebovpijočega razmerja, da primorski Slovani niso zastopani v oni korporaciji, v kateri je pravo mesto za razgovorjanje o razmerah v vojni mornarici, oziroma v arzenalu v Pulju, ker nimamo primorski Slovani nikogar naših sodeželanov, ki bi mogel v delegaciji izražati naše tožbe in želje, moramo biti hvaležni sinu bratskega nam naroda češkega, da je to pot prevzel in izvršil to častno in potrebno nalogo.

Mi Slovani nismo ofenzivne naravi, prav naša je premehka in preblaga, nam nedostaje tiste Wolfsovske jeklenosti in brezobzirnosti, da bi bili sposobni za ofenzivo, za napad in grabljenje. Ta slovanska krotkost in pravičnost je odsevala tudi iz govora delegata Kaftana. Nijedne žal besede, iz katere bi se dalo sklepati, da hočemo odtisniti druge ali jim vzkrati kakor pravo. Delegat Jan Kaftan je zahteval le: da se nehaj preziranje nam na škodo, da se nam daj prostora poleg družih, razmeroma našim sposobnostim, naši veljavi in našemu številu! Mi ne zahtevamo krivice drugim, zahtevati pa moramo pravice tudi za-se. Seveda, ako trdi kdo, da smo krivčniki, ake nočemo molčati več k vsemu in reklamujemo svoje mesto, ako meni kdo, da smo krivčniki, ker sme jeli odrekati veljavo inventarju stare krivice, potem seveda je dotičniku lahko očitano, da smo Slovani agresivni in nevarni za tujo posest.

V tem smislu je priredil „Il Piccolo“ svoj odgovor!

Da čujemo torej, kako ebrekuje naše namene, naše narodne težnje; in kako proslavlja sebe in svoje namene in svoje težnje ter pozivlja italijanske delavce na skupen boj proti nam!

Naslov dotičnemu članku laškega lista je bil: „Narodnost in vsakdanji kruh“. Koj začetkom se

obrača člankar proti onim, ki vsklikajo: „Narodnost, vse dobro, ali od idealizma ne boje nikdo sit“. Vso svoje zgovornost porablja „Piccolo“, da bi dokazal, kako nevarni so taki nazori v taki pokrajini kakor je Primorska, in kako potrebno je marveč, da se nikdo ne odreka narodnemu čutu; da bi dokazal, da tudi oziri na materialno korist delavcev zahtevajo od istih, da ostanejo vzajemni z vsemi drugimi sloji naroda. Prav za prav je lepo vse to in soglašamo mi s „Piccolom“, seveda z malim pridržkom, da veljajo ista načela tudi za Slovane kakor za Italijane. Česar pa ne odobrujemo in proti čemur moramo protestovati najodločneje, to so neosnovana podtikanja „Piccolova“, tista lažljivost, brez katere ne morejo izhajati laška glasila, kadar govorijo o naših namenih. Kajti: tudi v borbi za lepa načela ni smeti rabiti umazanih sredstev.

„Piccolo“ pripevduje: „Po krivdi slovenskih agitatorjev je slovenski delavec postal nepokoren, je postal nevaren ta slovenski delavec. Celo v italijanske pokrajine, v italijansko hišo sili slovenski delavec. Slovenski agitatorji pritiskajo na vladne organe, in porablja politične in parlamentarne vplive, da bi odvzeli kruh italijanskemu delavcu!“

Da bi podal vsaj nekoliko verjetnosti tej nesramni laži, pograbil je „Piccolo“ po govoru Kaftanovem. In prede svoje misli in slika črno v črno ubogemu italijanskemu delavcu nevarnosti, ki proté baje istemu ogrozni zvezi Slovanov, vsled katere se je drznil češki poslanec govoriti celo o Pulju in zahtevati, da se italijanski delavec spede iz arzenala. In potem je „Piccolo“ odprl veliko zatvornico, da veda v velikem toku pada na kolo njegovega mlina. Vsklika namreč:

„Glejte delavci italijanski, česa vam je pričakovati, ako se ločite od ostalega naroda! Ne zgubite lahko le svoje narodnosti, ampak pogubite se lahko popelnoma. Slovani se ne menijo za internacionalizem, ampak njih zahteva je jedna je-

„Ti paglavec, Andrejček!... Podaj čapko jasnemu gospodiču, ako ti velevala“.

Andrejček je prijel z dvema prstoma čapko ter jo pedal, drže jo daleč od sebe, jezdecu, ki je bil še pridržal konja.

„Hvala, lepa hvala“, je rekel gospodič, smejaje se nič manj od Andrejčka.

„Andrejček! pasja vera, a zakaj ne snameš kučme pred jasnim gospodičem?...“ mu je zaklical Polž z griča. „Snemi jo takej!“

„A zakaj naj bi se odkrival vsakemu?“ je odvrnil predrzni fant.

„Izvrstno!... prav dobro!...“ je rekel gospodič. „Počkaj, tam ti zlatovko. (Zlatovka = poljski goldinar, vreden po našem 30 nč.) Svobodni državljani ni dolžan skazovati pokorščine nikomur“.

Vendar Polž ni bil istega menenja kakor gospodič. Popustivši konjema vajeti ter z kučmo v jedni, a z bičem v drugi reki, je drvil proti Andrejčku.

„Državljan!“ je zaklical gospodič Polžu, „državljan, prosim te, ne delaj mi krivice... Ne ugonobljaj nepodleglega duha... Ne...“

Hotel je reči še nekaj, toda utrujen konj odnesel ga je proti mestu. Na pota je srečal jezdec demov vračajočo se Polževo ženo ter snevši si z glave prašno čapko, jel mahati z isto in klicati: „Ne puati, gospa, pretepati fanta!...“

(Pride še).

PODLISTEK.

Prednja straža.

ROMAN.

Poljski spisal Boleslav Prus. Poslovenil Podravski.

Med tem, ko je Polž ocenjal prijatelja naroda, je jezdec dospel na mest. Lopot perače je obrnil na-se njegovo pozornost; pritiral je namreč konja k ograji ter z visokega sedla gledal deli v vodo. Tenak vrat in zavilavok okrilje čapke delalo ga je podobnega žrjavu.

„Česa išče tam?“ pomislil je kmet.

Videlo se je, kako je gospodič nekaj vprašal šeno, kajti ustala je s klečalnika ter dvignila glavo kvišku. Bila je visoke podpasana.

„Kaj hoče zlodja od moje babe?“ ponovil je Polž. „Sedi tako na konja kakor strašilo, pa si še drzne dražiti ženske! Sicer pa bi smela biti moja tudi nekoliko dostojnejše podpasana. Saj je vendar to grajščakov svak“.

Grajščakov svak je zapustil most ter je nemalim trudom zaobrnil konja k vodi in obstal tesno poleg Polževe. Kmet že ni več momljaj, marveč gledal je čimdalje pozornost. Kolena žene so se mu zdela še belejša.

Med tem se je pripetilo nekaj čudnega. Gospodič je stegnil roke, kakor po koravdah, ki jih je nosila Polževa žena na vratu, ona pa je mah-

nila s perčo tako energično, da je preplašeni konj skočil od vode na cesto ter ga je jezdec s kolenami objel okrog vratu.

„Kaj počenjaš, Neža!“ je zavreščal Polž. „Saj je to vendar grajščakov svak, ti neumnica!“

Toda njegov krik ni doletel do Neže in gospodič se tudi ni kazal razžalj-nega radi tega postopanja s perčo. Poslal je z roko Neži poljub in popravil se v stremenih, stisnil je konja z ostrogami. Pametna žival je uganila njegove nakano. Dvignivši glavo kvišku, je z urnimi skoki zdirjala proti Polževi koč. Toda sreča vnovič ni bila mila gospodiču; noga se mu je izmaknila iz stremena, tedaj je z obema rokama pograbil konja za grivo ter na vse grlo jel klicati: tpru!... stoj ti zlodaj!...

Andrejček je zaslišal kričanje ter splezal na dvoriščna vrata. Zagledavši pa čudno opravljenega gospodiča, jel se mu je smejati. Sedaj je konj skočil na levo in tako zagugal jezdecu, da mu je črna čapka padla z glave.

„Peberi mi čapko, moj dragi!...“ je zaklical gospodič Andrejčku ter dirjal dalje.

„Pa jo poberite sami, če ste jo zgubili. Hal ha!“ smejal se je Andrejček ter ploskal z rokami, da je splašil konja še bolj.

Vse to je videl in slišal njegov oče. V prvem hipu je valed te fantove predrznosti skoro o-nemel, toda kmalu se je zavel ter zakričal jezde:

dina: kar je italijanskega, mora zginiti! To svojo zahtevo natičljajo Slovani zavljo lepšega — enakopravnost! Ko branijo Italijani svoje narodnost, branijo tudi svoj gospodarski položaj, svoj — vsakdanji kruh! Deviza vseh Slovanov je sedaj, kakor prica Kaftanov govor: Ven z Italijani iz arzenalov, iz državnih podjetij in zavodov! Ali ni resnica po takem, da Slovani hočejo odvzeti kruh italijanskemu delavcu? Zato morajo pokazati val Italijani, da ne mislijo na to, da bi se dali pojesti žive le zato, da bi bili siti Slovani. Ako italijanski delavci opuste narodne borbe, potem tudi vlada ne bo imela več pomislekov in jih bo mirnim srcem žrtvovala Slovanom.

Tako je „Piccolo“ lagal in hojkal italijanske delavce v odgovoru na Kaftanov govor. Ker ni mogel pobijati notoričnih resnic, pa je podtikal drzno in obrekoval.

„Piccolove“ laži zavrremo prihodnjič.

DOPISI.

Iz Doline 12. januarja 1898. (Društvene stvari).

Da si nekoliko pozno prihajam vendar na dan: saj je bolje pozno, nego nikoli.

Dne 26. decembra minolega leta je bil občni zbor „Bralno-pevskega društva „Vodnik“. Zbora so se udeležili udje skoraj polneštevilno. Take udeležitve ni bilo še kar obstoji društvo. Volitev odbora vršila se je povsem redno, in voljeni so v odbor taki moje od katerih je upati, da bodo delali v prosep in korist društva ter v čast kraja. Predsednikom je bil izvoljen skoro jednoglasno občespštovani in marljivi g. Ivan Sancin, župan dolinski. Popolnoma je opravičena nada, da bo tudi to društvo dobro vspevalo pod njegovim vodstvom, kakor se je dobro obneslo še vsako njegovo dejanje.

Vvaževanja vreden je sklep občnega zbora, da bi se vsa brežanska društva združila in napravila zaveso pevsko-bralnih društev brežanskih, kar bi bilo jako koristno za ves kraj in velepomemljivo za današnje razmere slovenske.

Meseca oktobra t. l. bo 20 let, kar je bil tabor v Dolini, in kar je bilo ustanovljevo društvo „Čitalnica“, ki se je potem preimenovalo (l. 1894) v „Bralno in pevsko društvo Vodnik“. Kaj umestno bi bilo, da bi to društvo priredilo kako veliko veselico ali morda celo obnovitev tabora v proslavo tega narodnega praznika. Najprimerneje bi bilo gotovo tudi, da bi se ob tej priliki vresničili sgornj navedeni sklep občnega zbora, t. j. združitve brežanskih društev.

Stritar in nova literarna struja.

I.

Ko so izšli moji ponižni prvenčki („O te ženske“), katere sem izdal le na opetovano povabilo g. A. Gabrčka, je pisal A. Askerc v „Slov. Narodu“, Mária v „Slovenki“, Vidic v „Edinosti“, Bežek v „Zvonu“, E. Kristan v „Svobodi“ zopet prav pohvalno, češ: dasi so le prvenci, dasi jim kakor takim naravno še nedostaja psihološke globine in stilistične popolnosti, so zbrane novelice prav zabavno čtivo. Nò, dodali pa so še druge laskave pripombe, katerih mi ni treba ponavljati. — Toda glej! Zopet se je dvignil nasprotni tabor, zopet je začela kričati nasprotna stranka: za nič — za nič — decela za nič!

V romanu „V krvi“ je pisal Askerc (v „Lj. Zvonu“ 1897.), da je moje „najvažnejše in umetniško najbolj dovršeno delo“ ter da sem rešil svojo nalogo „sijajno“. Toda evo g. P. Pajkove v „Sl. Listu“, ki imenuje „V krvi“ samo „ostudno blato“ itd. Tej kritikarici pa so se seveda pridružili tudi drugi brunni estetik, ki zlasti v „Slovenca“, v „Kat. obzorju“ ter mene z romanom „V krvi“ vred pokopali v najglobljo kloake... Pri tem so pa seveda grdili tudi moje osebo, zmerjali me z najhujšimi izrazi, nadeli mi naslovov, ki so vse prej nego pravični ter vpletali celo svojo famillije v svoje ocene kakor argument proti mojim spisom.

Jaz nisem odgovarjal na vse tiste „ocene“. Brezvspešno bi bilo ruvanje s takimi kritiki. Odzval sem se le sumničnemu „Sl. Listu“, kakor bi moji spisi ne bili docela izvirni. Stori sem to v rezkem „Poslanem“; ako je bila ondi kaka beseda pretrda, naj se mi oprusti! — Človek sem, kakor

V neki odborovi seji lanskega leta se je sklenilo prirediti zabavno poučne večere. S tem se je pričelo tudi, a zaradi prepicle udeležbe potem opustilo. Ta malomarnost našega ljudstva je gotovo obžalovanja vredna. Zabavno-poučni večeri se bodo sedaj prirejali zopet, in sicer ne več ob sobotah zvečer, temveč ob nedeljah popoldne po blagoslovu. Želeti je, da bi se jih ljudstvo udeleževalo mnogoštevilno, ker slišalo bode mnogo koristnega in obdepončnega. V Vašo korist, dragi Dolinčani in sploh Brežani, vabimo Vas, da se pridno udeležujete teh sestankov in pazno poslušate pouk. Koristilo bode vsem. Kmetovalec.

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 14. januarja 1898.

Položaj na Češkem je postal zopet jako kritičen in računati je z eventualnostjo, da se prizadevanja barona Gautscha izjalove popolnoma. Vedenje nemških poslancev v včerajšnji seji deželnega zbora, mora poučiti vsakogar, da Nemci nečejo sprave in da iščejo na vseh straneh izgovorov in konfliktov, da morejo odklanjati sleherni poskus za sporazumljenje. Kaj hočete hujega: v zakonodajnem zastopu kraljestva Češkega se bi smeli govoriti češki! Da, tako zahtevo so stavili v včerajšnji seji Nemci z ljubljencem Wolfom na čelu in so na ta način izživali hudih viharjev.

Potem, ko so odkazali posebnemu odseku vladno predlogo radi osvobojenja od doklad dohodarine, pričela se je razprava o predlogu poslanca grofa Bouquoy za imenovanje odseka radi urejenja jezikovnega vprašanja. Ker je predlagatelj obolet, poročal je o tem predlogu princ Ferdinand Lobkovic. Komaj pa je izustil par besed v češkem jeziku, že so jeli kričati Wolf in kompanija: Govorite nemški! Mi ne umemo češki, mi hočemo umeti, kaj govorite! Umevno, da je ta drzna insinvacija, da bi se v deželnem zboru češkem ne smelo govoriti češki, razburila do skrajnega češke poslance in nikdo jim ne more šteti v zlo, ako so reagovali potem, ko je princ Lobkovic jel govoriti nemški. Med splošnim hrupom je princ Lobkovic zavrnil svoj govor in je predlagal, da naj se dotičnemu odseku za uravnajo jezikovnega vprašanja izroče vsa tu sem spadajoča vprašanja.

Temu predlogu so se Nemci uprli najodločneje češ, da ne pripoznavajo deželnega zbora kompetentnim za uredbo tega vprašanja, da se morajo popred odpraviti jezikovne naredbe in sosebno, da se o Schlesingerjevemu predlogu za odpravo jezikovnih naredeb, ne sme razpravljati skupno s predlogom posl. Bouquoy. Nemci stavljajo torej zahteve, o katerih vedo že vnaprej, da jih Čehi

vsakdo drugi; mesece in mesece sem tiho prenašal najhujše napade, molčal na vse hude krivice, če pa me je konečno vendar-le minila potrpečljivost ter sem prav à la Levstik zarohnel proti take vrste „kritikam“, naj se temu ne čudi nikdo! Osebna čast in literarno poštenje mi je sveto; ne dam si je kratiti od nikogar, niti od kake dame, ki misli, da sme, skrita in zavita v svoj pajčolan, bruhati na-me! —

Ker pa se ta moj molk tolmači tako, kakor da sem poražen in ker je pisal nedavno neki list, da sem „obležal v krvi“, da je že pobita z menoj vred vsa „nova struja“, se zopet oglašam. Oglašam pa se zlasti zategadel, ker so naši nasprotniki izumili novo sredstvo proti „novi struji“, namreč neko pismo prof. Josipa Stritarja.

„Sl. List“ je namreč objavil njegovo pismo, katere se razlaga sedaj ponekod proti meni in proti „novi struji“ sploh; nekateri trdijo celo, da obsoja g. Stritar vsa moja dela. S tem mislijo, da smo „uničeni“, da „ležimo v krvi“, da je „novi struji“ že odklenkalo...

Predvsem bodi konstatirano, da se novostrojniki ne pulime za nobeno priznanje, da zlasti mej „starošolci“ ne iščemo somišljenikov. Čudna nova struja bi bila to, kateri bi absolutno pritrdjevali „starošolci“! Nam je torej presneto malo na tem, ako nas obsoja kak — četudi mlad — „starošolec“; lastno prepričanje nam je sveto, zato vsvarjamo le ono, kar čuti naša duša, kar odobrava naš okus, ne oziraje se na to, po čemer brepeni nerazsodna, v svojih nagonih in okusih nestalna masa, v katere vrstah pa je tudi precej „akademičnih“ ljudi... Nikakoršne važnosti torej ne pripisujemo takim starošolskim izjavam. Pač pa

ne vsprejmemo. Tega postopanja Nemcev si pač ni možno tolmačiti drugače, nego tako, da nočejo niti tega, da bi sploh prišlo do pogajanj ter da hočejo izzvati kakov razlog za demonstrativno zapustitev dež. zbora.

Položaj je torej tak-le: Nemci zahtevajo od vlade, naj jim pove kaj odločnega, kedar se odpravijo jezikovne naredbe; vlada ne more podati nikake izjave v tem zmislu, ako ne privole v to Čehi; Čehi ne morejo privoliti, dokler ne dobe jamstva na drugi način za popolno enakopravnost in jednakoveljavnost češkega jezika, v tako jamstvo nočejo privoliti Nemci, ker hočejo ostati herrenvolk... to je cirkulus vitiosus, iz katerega ni rešitve.

Ob takih dispozicijah so seveda morala ostati brez vspeha vsa zatrdila čeških poslancev Engela in Herolda, da Čehi žele sporazumljenja in da bodo glasovali za predlog grofa Bouquoy, ker je možno, da v komisiji vendar pride do sporazumljenja in do pravične rešitve jezikovnega vprašanja. Goveri o spravi onemu ki — noče sprave, povsod ti bode videl varokov — za preprič!

Nada do sprave je bila zlezla do najnižje stopinje, ko se je včeraj zaključala seja deželnega zbora češkega.

Knez črnogorski — kralj. „Male Novine“ iz Belegagrada prinašajo dopis s Cetinja, v katerem je rečeno, da knez črnogorski postane — kraljem. Rajko Tajić, bivši vodja radikalcev, ki je pobegnil iz Srbije, pa da postane prvi črnogorski minister.

Take vesti se se širile že večkrat v novejši čas, a vsikdar jim je sledilo vladno oporekanje; tako se utegne zgoditi tudi to pot.

Prememba v ruskem ministerstvu. Car je vspregel demisijo vojnega ministva Wanovaškega. Naslednik mu je general Kompaktin, guverner transkaspiski. Aničkov pa je prevzal začasno ministerstvo za pouk.

Nemčija na skrajnem Vztoku. Človeška kri je dragocen sok, ali v svetovnih dogodkih, kaj znači življenje par oseb? Ako se je tudi dogodilo kje, da so umorili podanika tuje države, navadno sledi par diplomatskih not, v hujih slučajih nekoliko groženj, potem nekoliko poklonov in opravičevanj in uglasili so se valčki, in nikdo ne misli več na umorjenega.

Tam v Kitaju se poklali par nemških misijonarjev. Kdor ima čuteče srce v sebi, se je gotovo zgražal na takem divjaštvu in je pomiloval moža, ki sta zgubila življenje svoje v izvrševanju svetega poklica svojega. Ali kdo bi si bil mislil, da Nemčija porabi ta razmerno neznatni dogodek

jo pripisujejo naši nasprotniki. Nò, gledé Stritarja, najstarejšega in najodličnejšega literata, pa nemoremo molčati, kajti njegova beseda je vendar preupliva.

Kako torej misli g. Stritar res o „novi struji“ in kako sodi o meni še posebej, naj pojasnijo nekatera pisma, katere prijavljam z izrečnim dovoljenjem g. profesorja.

V „Dunajskem pismu“ l. 1896. („Lj. Zvon“, šte. 5. stran 279.), torej ob času, ko je izšel že dovršen kos romana „V krvi“, ko so izšle v „Sl. Narodu“ in „Edinosti“ že vse moje novelice, zbrane v knjigi „O te ženske“, ob tem času je pisal Stritar:

„Ne samo v svojih krepkih letih sem se veselil vsakega novega talenta, tudi zdaj v svoji „okorelosti“ nisem kak hudomušen „laudator temporis acti“. Tudi zdaj z veseljem pozdravljam vsako nove prikazen na našem slovstvenem polju, ki kaj obeta, četudi hodi po novih potih, ali pa prav zato še posebej. Posebno tista dva mlada pripovedna talenta (Murnik, Govekar. Op. dop.), ki jima prorokujem lepo prihodnost, slovenskemu narodu v čast in veselje, ko bodo moje kosti trohnele v tuji zemlji. Vsaki v svojem času! Jaz nasprotnik „novi struji“? Ali nisem jaz prvi med Slovenci, kolikor je meni znano, pisal o „novih potih“ in pohvalil, kar se mi zdi hvale vrednega, in tega je mnogo v novi šoli?“ —

Ker navzlic tej odkritosrčni izjavi g. prof. Stritarja niso potihnili nasprotnjoči glasovi, očita joči mi zlasti pohujšljivost in nemoralnost, obrnil sem se osebno do Stritarja, prošè ga sveta.

(Pride še.)

v izgovor za akcijo, kateri se posledice danes niti ne dajo preračunati?! Ko je cesar Viljem pred odhodom nemškega brodograjskega podjetja v kitajsko vodstvo zaklical svojemu bratu, poveljniku brodograjskega podjetja, naj se ne roko mahne vsakogar, ki bi hotel žaliti nemško čast, spreletelo je kakor groza vso Evropo, ker je vzbujalo slutnjo, da zasedenje kitajskega pristanišča Kiao-Čav dovede do krvavega spora najprej s Kitajcem in potem tudi z drugimi vlastmi, ki imajo braniti svoje trgovinske interese na skrajnem Vstoku. Toda kmalo se je pomirila javnost, ko je prevladalo prepričanje, da je bila Rusija obveščena o tem, kar nameruje Nemčija, in da ne bo nasprotovanja namenu poslednje. Od Avstro-Ogerske se ni bilo bati nasprotstva Nemčiji, a kjer je zadovoljna Rusija, se tudi od francoske strani ni bati nevarnosti. Ostala bi le še Anglija. No, ta se omeja na to, da rožlja sabljo in zatrja, da je ona najmočnejša na Vstoku. In Kitajski? Tudi ta se je lepo izognila sporu z Nemčijo in je sklenila pogodbo, s katero daje rečeno pristanišče Nemčiji — v najem!! No, ni živa duša si tega „najema“ ne tolmači drugače, nego da je velevažno pristanišče Kiao-Čav prešlo v definitivno nemško last. To je jasno iz besedila pogodbe, ki določa, da bodo tam veljali izključno nemški zakoni in za 99 let!! Nemčija je zastavila svoj stopal na skrajni Vstok, da odpre tam nova tržišča svoji trgovini in industriji. Rusija pa je vzela znameniti Port Artur, Japonci se evropsizirajo bolj in bolj in tako se skrajni Vstok približuje Evropski bolj in bolj se svojem bogastvom in — ne varajmo se — konkurenco!

Iz Francoske. Židovsko novinstvo vse Evrope, doli do trž. „Piccolo“ sika sedaj svoj strup na vojno sodišče, ker je spoznalo nekrivim majorja Esterhazyja in tako storilo kraj vsem mahinacijam, ki jih je nasnovalo židovstvo, da bi rešilo glasovitega Dreyfusa. Kake intrige so morale biti to priča pač dejstvo, da so radi dogodkov na razpravi včeraj zaprli glavno pričo zoper Esterhazyja in somišljenika Dreyfusovega, polkovnika Picquarta. Listi javljajo tudi, da ko je bila proglašena razsoda, so vsi člani vojnega sodišča čestitali majorju Esterhazyju, nekateri so ga celo objeli.

Židovsko novinstvo pravi seveda, da je bilo sodišče pristransko. Tudi znani prijatelj Zola je objavil pismo, katerim je grozno napal vladu. Povprašan v tem pismu v zbornici poslancev, je naznačil ministerski predsednik Melie, da bo vlada sodno postopala proti Zoli.

Različne vesti.

Odborova seja pol. društva „Edinost“ boče noč, dne 15. t. m., ob 7. uri zvečer v prostorih „Del. podp. društva“.

Doktorjem prava promovira danes opoldne na c. kr. Karlo-Franovem vseučilišču v Gradcu gosp. Ivan Milan Hribar, c. kr. avskultant na deželnem sodišču v Ljubljani, sin gosp. župana ljubljanskega Ivana Hribarja. Velečenjenemu gosp. promovirancu in velespoštovanemu gosp. očetu naše najiskrenejše čestitke!

Klerikalci gori, klerikalci doli, mi ne moremo drugače, nego da ponatisnemo tu zlate besede, ki jih priobčuje „Slovenec“ od četrtka o vprašanju sprave na Kranjskem:

„V času, kakor današnji, ko valovje sovražnega orkana buta z večjimi silami, nego kedaj preje, ob zidovje slovanstva, ne sme odločevati nikak drugo, nego edino le oni na korist, blagor in bočnost celokupnega slovenskega naroda.“

Štajerski Slovenci in koroški slovenski oratar, zavedni rojak Goričan in smrtnopogumni branitelji že skoro izgubljene in vendar — če gledamo v daljšo bodočnost jugoslovanstva — velevažne Tržaške opozicije, — vsi, vsi brez izjeme so nam enako blizu — in Bog nas varuj, da bi se mej naš majhni narod zasejal nesrečni separatizem po topografskih mejah. To bi bil začetek našega narodnega pogina. Slovensko ljudstvo v celoti, to je tisto politično delo, za katerega blagor in bodočnost moramo skrbeti. Položaj slovenskega ljudstva pa je danes tak, da mora sleherni zastaviti vse svoje sile, da rešimo slovenske zemlje slovenstvu. Obupni klici odmevajo od jezikovnih mej, mi čujemo njihov glas — pomoč naj

jim damo! Tado kako? Duševno in gmotno pomoč potrebujejo branitelji slovenskih mej — mi na Kranjskem pa potrošamo duševne in gmotne sile za mejebojni boj. Tako ne gre več dalje — tako ne sme več biti. In da tako več ne bode, to ima v rokah slovensko ljudstvo samo!“

V srce ne vidimo nikomur, zato se tudi ne moremo prepričati o tem, da-li imajo Slovenci dobre ali slabe namene, ali kar je napisal tu „Slovenec“, je lepo, je dobro, je pravo, in je — slovensko. Kakor rečeno, mi ne vidimo v srce nikomur in ne moremo drugega nego želeli, da bi vse postopanje Slovencev v bodočnosti odgovarjalo polnem obsegu temu nauku. Ako bi pa pokazala bodočnost, da smo se varali v tem pričakovanju, ako bi pokazala bodočnost, da so govorile lepe besede le v ta namen, da so zakrivalo — drugačne nakane, potem morajo vedeti že danes Slovenci sami, da jih zadene tem hujša obsodba.

Imenovanje na pošti. Poštnimi oficijali so imenovani: Peter Koban in Josip Loj v Trstu, Kancijan Happacher v Pazinu, Voitek Schiffer v Trzinu in Davorin Gaspari v Opatiji.

Pogreb pek. redeljuba g. Gasperčiča vrnil se je veličastno. Da-si je bil delaven dan in skrajno neprijetno vreme, nabralo se je toliko občinstva, da ga nismo videli že davno toliko. Že po 9. uri zbralo se je ljudstvo na trgu pred hišo žalosti in pred 10. uro ni bil mogoč več promet. Lepi mrtvaški voz je bil popolnoma pokrit z vencji, ki so imeli razno dve — starokopitneži žive še povsod — vsi slovenske napise. Poleg vencev prijatelja Trebca, Soslca, sorodnikov, Dujca, Kocjana, soproge in drugih, odlikoval se je oni društveni se slovenskimi trakovi. Točno ob 10. uri prišli so gg. duhovniki z veleč. župnikom Trevnom na čelu. Spreved se je razvil prav počasi radi množine ljudstva. Za pogrebom poleg sorodnikov, zancev in prijateljev bila so zastopana vsa domača društva. Popolni odbori društev: „Konsumnega“, „Bralnega“, „Peškega“, „Ciril-Metodovega“, „Gospodarskega“, „Pogrebnekega“, in „Kluba“. Klub slov. poslancev so zastopali vitez Nabergoj, Al. Goriup in I. M. Vatovec. Nadalje smo videli učiteljsko osebje domače šole, župnika Kocjana in Budina, cerkveno starešinstvo in brezštevilno drugih. V cerkvi so bile po odpetih psalmih hkratu tri maše. Peli so cerkveni pevci pod spretnim vodstvom g. Pelicona. Po dovršenih cerkvenih opravilih peljali smo krato na pokopališče. Sledilo je čez 30 kočij. Tam smo položili ranjkega v rodbinsko rakev ter se tako poslovili od zlatavrednega moža. Društvi bodi pa na nedomestni izgubi v tolažbo to, da je vsakemu, ki ga je le kaj poznal, žal za blagim pokojnikom.

Eno svečo Bogu, drugo — hudiču. To je naslov članka, ki je zagledal beli dan v „Indipentu“ od dne 13. t. m. št. 7232. — Prav izborne smo se zabavali, ko smo prečitali ta članek. — Gosp. Burgstaller pl. Bidiscini daruje vsako leto po 100 for. za ustanovitev italijanskega vseučilišča v Trstu (katerega pa ne čakajo menda ne on in niti njega unuki ne!) Gospodu Burgstallerju treba priznati, da je radodaren mož, osobito ako pomislimo, da je on edini, ki „žrtvuje“ stotake za lahonske utopije. Poslednji stotak je podaril baš pred 14 dnevi, za kar ga je „Indipendente“ pohvalil — irenično. To bi bila torej sveča Bogu! Tako meni „Indipendente“. Sedaj pa je rečeni gospod prižgal svečo — hudiču! „Indipendente“ piše: „V lokalnem listu „Edinost“ od dne 10. t. m. čitamo, da je gosp. Burgstaller podaril za cerkvico Sv. Cirila in Metoda v Padriču (po abesinsko: Padričiano). 10 gl., katere svota je izkazana poleg imena *poznanege panslavista Trnovca*! Dalje pravi radikalni laški list, da se gosp. Trnovec piše celo v ruskem jeziku, da se je omenjena cerkvica sezidala v izzivanje Italijanov (!) (katerih?!), da se s tem samo demonstrira, kar vse bi moral vedeti gospod Burgstaller! Ker g. Burgstaller ne treba naše obrambe, ter jo tudi ne zasluži, završimo to afero dveh sveč s tem, da konstatujemo tri reči. Prvo, da nas „Indipendente“ citira dostojno; drugo, da smo se prepričali: da naši sosede znajo poleg slovenščine tudi ruščino; in tretje, da se istim res že meša, ker drugače bi ne napadali svojih dobrotnikov!!

„Speta un poco“. Avstrijski uradnik, usposobljen na avstrijskih tleh in rodem in čutenjem Avstrijec, nam piše: Dobro ste jo pogodili dne 11. t. m., ko ste pisali v vrli „Edinosti“: „Kaj pa da!

To bi ne bilo slabo, ko bi zopet privrandrlo semkaj nekaj doktorjev, fabricinarjev v Italiji. Tudi bi jim trebalo dati najboljša mesta. Za Italijane mora seveda biti povsod kaka posebna klobasica. Glede diplomov in glede vseučilišnih sprideval mislimo, da se ne motimo: če jim rečemo „Speta un poco.“

In vendar se metite, dragi nam urednik. Kakor se sprejemajo v plinarni „Romagnoli“, kakor se rabijo v industrijski družbi v Šklednju, ne gleda na pogodbo, italijanski podaniki, kakor se podajajo večinoma le Italijanom iz kraljestva dobre službe v mestu, kakor je Italijanov pri „Tramwaju“, kakor je že marsikdo v prejšnjih letih dobil z diplomom italijansko c. k. službo v Avstriji — tako je včasih še danes.

Ni tega deset dni, ko je bil potrjen v pravega c. k. profesorja v nekem mestu neki gosp., ki je absolviral v Italiji in v nekem italijanskem gnezdu kraljevine italijanske napravil nekaj izpit iz latinščine, grščine, zemljepisja, zgodovine, italijanščine in Bog si ga vedi še iz katerih predmetov. Pripoveduje se celo, da je doktor italijanskih ved. Ta mož je bil spoznal, da je vse to v Avstriji malovredno, kakor ste mislili tudi vi in radi tega je kasneje služboval kakor kapelan. Tega bo dve ali tri leta, ko je postal pomožni učitelj v bližnjem mestu na c. k. srednji šoli in danes — čeravno ni popolnoma avstrijskih tleh nobenega izpita, je c. kr. pravi profesor. Kje je vaš „Speta un poco!“ Poleg tega moža je na oni srednji šoli g. S., ki je rodem in mišljenjem Slovenec, ki ima pego, da je sin slovenskega pisatelja in nekdanj znanega domoljuba slovenskega iz Štajerje, ki ima blizu 42 let, ki že služi blizu 8 let naši državi in ki je vse svoje studije zvršil na c. kr. gimnazijah v Avstriji ter univerzitetne studije na Dunaji, ki je napravil profesorski izpit na c. k. vseučilišču v Avstriji — in ta ni še definitivno, če ravno je Avstrijec, ima avstrijsko usposobljenost, služi delj, nego oni drugi in je vzgleden mož. Kje je toraj vaš „Speta un poco!“

Slovenski trgovci pozor! Te dni hodi okolo naših trgovcev z jestvinami neka deputacija, da nabira podpise za odbor italijanskemu trgovskemu plesu. Naši mladeniči so že javili, da priredijo ples s podporo gospodarjev in ostalega občinstva, kar Lah dobro ve. Poskušali so, da bi prepričali ples slovenskih trgovcev, a ker jim to ni uspelo, začeli so z nabiranjem polo! Gosp. Sticotti, katerega podpirajo skoro samo naši ljudje, je izjavil, da on bi rad dal 10 gl. in še kaj več, samo, da bi bilo vse v laškem jeziku (in lingua del paese), kar se mu pa ne posreči. Dalje je rekel, naj bi šli naši v Ljubljano priredit slovenske plesu, a ne v Trstu ter da vso stvar opiše v „Piccolu“! Hočete-li večje predznosti? Za sedaj ne bomo govorili dalje, toda Lah naj pazijo, kaj delajo. Ako se vam zljubi, le na dan z imeni, toda škoda boče le na vaši strani!

Ti mladina pa in vi gg. trgovci, pokažite, da ste močje ter da ne trebate več „varuhov“! Pokažite, da ste složni in da se ne pustite več strahovati. Nadejamo se, da se ne ujame niti eden Slovan na laške limanice in da, ako bi bil kdo že podpisal nepremišljeno, takoj prekliče svoj podpis, ker drugače bomo morali misliti, da dotični ni več — naš!

Namen, v katerega so odlečili naši mladeniči eventualni čisti dobiček, je eminentno na red, tako naroden, da iznenadi marsikoga. Zato pozivljamo še jedenkrat vse tržaške trgovce, naj podpirajo svoje mladine! A tudi ostale meščanstve naj podpira isto mladino na vse strani, ker v mladini je naša bodočnost. Slovenski trgovec.

Naprešeni za to, izjavljamo, da ni povsem resnično poročilo „Piccolovo“, oziroma „Mattinovo“ o treh junakih (ne pa dveh, kakor poročata omenjena lista), ki so se v gostilni pri Babiču napili in odšli, ne da bi bili plačali. Čevna ni lovilo onih junakov, nego je stal in gledal, kako jih lovijo drugi. Isti ni bil zraven, ko so junaki plačevali vino onim, ki so jih prisilili v to, ampak se je približal še-le, ko je čul, da so oni trije „bratci“ začeli sramotiti Slovence z osli, ščavi in p...i...i. Torej, trojica Lahonov ni bila odvedena na policijo zaradi neplačenega vina, kakor poročajo lahonski listi (običajno!), ampak zaradi nesramnega njih vedenja. „Socijalist“.

